

Ivo
Svetina

Okno prikazovanja

Spale so besede moje v tebi in jaz v njih in stene najinega doma so postajale vse tanjše, da sem že čutil tok reke v njihovi notranjosti in liki na pročelju stavbe sveta so rasli in relief na oknu prikazovanja se je umikal vase kot morje v svoje korenine. Krog sna, kot med mirnega in gostega, se je strjevala dežela in prebivalci in njihov jezik, ki je prihajal z druge strani brega, in na njem je bilo z zeleno narisano znamenje

resnice in za njenim hrbtom prvi sončev grob. Pot je vodila od mene proti mejam, ki so rasle onkraj tistega, na kar beseda še more položiti svoj pečat. Velika vojska bojevnikov smrti je korakala po odsevu sredi Svitovega čela. Spale ste, besede moje, in živel sem tema v vaših ušesih.

1.

Bil sem ogledalo sam sebi in znotraj dežele, kamor hodi voda spat, je prebival noseči jezik, po čigar žilah so drsele ledene ribe in njihovo meso ne bo nikdar postalo hrana govoru, kajti to je le petje drobnega grla, skritega med vrtnicami, ki v tleči ladjici noči plovejo skozi moja usta.

Spim pod krošnjo tvojega drevesa in objemam senco tvoje vode, ki umiva mejo med zrakom in deželo, po kateri se pasejo črede vetra in tvoji plodovi so moje oči; drhteče kot hlapi luči ob vznožju lika, ki ni le podoba tvojega rojstva, ampak ti sam, ki si se rodil. In kdor vidi mene, vidi tebe, ki se dviguješ kot gora z dlani zemljevida.

Tvoja pot vodi skozi hrano, ki jo jem, in tvoj čoln plove po blagi ravnini tekočine, ki jo pijem, ko luna že tretji dan teče reka pod nebom tvojega obraza, ki so stopnice, po katerih se vzpenjajo moji stavki, da pesem ne more ne peti ne spat ne roditi ne umreti. Zasadil sem drevo, da se bo tvoje, s krvjo osenčeno jutro ujelo v razprto knjigo jugovzhodnih vetrov, s katerimi se boš dvignil iz zibke telesa in natresel v mojo bližino semena smrti.

Ob plimi jalovega mraku me je pogoltnila razbeljena palača oblasti jezika; obliznilo me je njeno mehko, oblazinjeno stopnišče in vse, kar se je

tu pričelo, se končuje z ženskimi obrazili. Po kotih uradov, kjer počivajo vrhovni pisarji in razlagalci, goriyo tihe železne knjige in natakajo v čipkaste čaše visoko melodijo vladajoče govorice. Jaz pa sem le mehanično meso, ki zrè v vzhajajoče mesto, nad katerim jadrajo moje mehkokrile sestre rime, da že čujem petje zidov in pridušeno svetlikanje okna prikazovanja. Črne gore so sence pristale ob bokih palače, okoli katere se plazi hlebec lune; v vozlu ognja se kalijo travniki neba in slavček tone k prividu rojstva, v katerem mrtvi preštevajo kličoča zrna v trebuhu puščave.

II.

Prisluhnem vaši govorici, gospodarji, in ne jem besed, ponujenih z vaše mize, in nič vere ni v meni, ki bi z nagim nožem utirala pot mojemu srcu. Ne zla ne dobrote ni v vašem kruhu, s katerim krmite drobnico na vhodu v vaše mavzoleje. Vaš jezik ni teoforičen, zato lahko premikate Marijino hišo ob najjasnejšem sončnem hipu po deželi, da se celo živali preplašene vrte za sencami lastnih repov. Ne! To ni doba babilonskega vozla jezika, niti ni puščavski pesek tisti, ki je zabrisal jasnost tempeljskih načrtov in edini travnik, na katerem se spočijejo besede, je luč, ki doji sinove oči.

Prisluhnem žuborenju vode, ki spodjeda vaše hrbte, gospodarji, in spim pod krošnjo drevesa, ki ga nihče ne bo pretepal, ker rodi takrat, ko ovčka žari nad Marijino hišo in se sence s srebrne lunine postelje pasejo pod stekleno kupolo sužnje in načrtovalcev smrti. Kajti moč besede je v črkah, ki so številke in nikoli ne seštejem vseh vokalov in konsonantov, ki toplo drobno imeenujejo skrivnost in ostre črepinje izrekajo sodbo. In spim v plodu tvoje vode, ki briše mejo med zrakom in zemljo, in si moje oko, ki drhti izparina v podnožju rezila noči in mesčev meč se stopi v zlato sredi tvoje poti po reki navzdol in je čas, ko hiša sprave prične vabiti v svoj ognjeni ples: zublji utripajo kot žareča žila, presekana s sončnim žarkom, ko gre, da se razlije tema v grob in moč se prebujajo v gnezdu divje živali, ki z mrtvim mesom krmi svoje mladiče.

Ni res, da sem spal, ko so spale moje besede, da se jim je poznalo v očeh, ko so blodile skozi zrak, sužnje in svečenice vrat smrti. Bil sem dober z njimi in njihovo težo sem skrivaje izmikal s tehtnice, da se ne bi nagnila posoda pomena in bi se razlilo vino prek ran in mest v deželi, ki nikdar ne bo preživela svojega imena. Bil sem blag s tabo in s kožo sem brisal stopinje po svetem tlaku, da so vstopali temni ljudje iz Kauja in si loščili svoje napol živalske, napol angelske postave, da je bil en sam lak in lošč, ki je zasenčil moje prodane sestre, ko so potovale daleč skozi arhitekturo mladih dreves in sinjih vej zvezd. Bila je le slavnost počasnega umiranja, podobna spanju, da so se celo otroci zaupljivo bližali črnemu zublju, ki jih je kot sfingin zob spreminjal v večne uganke. In taki so tudi ostali. Drobni in nad zrakom živeči, da so se jim teleščka topila kot umirajočim ribam na pobočjih spodaj v oceanu. In tudi gospodarji so si naredili videz miru in kamenja in njihovo vino se je kot dragulj skotrljalo z visoke mize v mojo posteljo.

III.

Sredi mojega jezika zidaš hišo in postajaš moj gospodar, kamen, še topel v sredici, da tečem potok sredi tvojega porcelanastega spanja, v katerem se svita vzhodni breg velikega očesa otoka, iz katerega pijem stavke novega zakona, ki bo lice mehke matere zla.

Sredi mojega govora stojiš, hiša pesmi, in seješ rečne bregove in ovčke zraka in vitke ribe dežja, jadrajoče v smrt, mečeš semena na jutranjo steno neba, da si moj gospodar, in polagam svoje rane k tvojemu ušesu, ki je tvoja podoba spred rojstva in senca dogorelega črnega kamna in skozi tebe teče tleča žeja, da ko sežeš vame, kličem rojstvo in deželo, da položita predme svoje zaklade.

In grem prek vode, ki je mesto tvojega mesa, da se ribe mečejo pticam pred prag in klijejo zvezde v črnliku severnega neba in se rajska reka *Salsabil* peni kot doma zavreto vino.

Hranim se s tvojim imenom, ki je kruh smrti, ker ti si korito noseče reke v tretjem luninem času. In ob bregu tvojega srca stoji mesto iz snega in živali hodijo po plavih cestah, da se jeklo prebuja v otroških posteljicah.

IV.

Kdo si, pesem? Žival, drevo ali okno prikazovanja? Si dan kričanja? Počiva nebo v tvojih ustih, selitev mojega bitja, ki se bo odlučilo s stene v Domu sprave in bo šlo za jezikom psa, ki se zateka k visokim ljudem iz Kauja, živečim v sebi kot v kočah svojih porisanih obrazov? Bodi seme duše in ne nevesta molka, ki belo zagori v snežinkah, ko se tvoj tempelj spreminja v mehke čolne ognja in se malo morje zdrami za Svitovimi očmi in dvigne veke, da bo vekomaj dan. Ne! Ti si seme sence, v kateri ždi v pasti ujeta odsekana roka, da kri tihcane kot zvok vodne piščali odteka iz peresa, jezika, sveta.

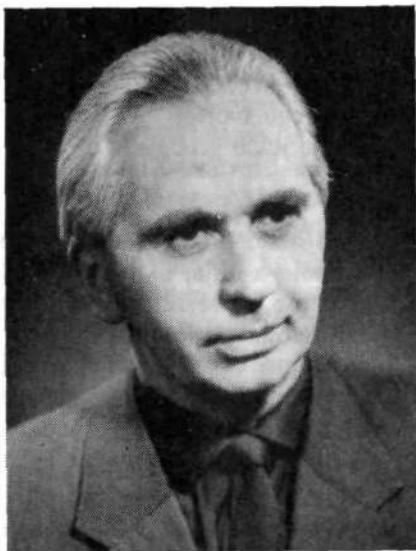
Sidro si, ki ga spustim z dna neba v srce vode, v kateri se umiva zrcalo za tvojo begotno podobo.

Ugnezdil si se v mojih stoječih besedah in tvoji od visokega vetra zbledeli koraki so morje spremenili v kamen, ki je mati legel na mojo govorico, da se je v snu, bratu nočnega snega, razpršila podoba, vsa od zlata bolna. In kaj je tisto, kar vidiš skozi mojo pesem, Bulbul? Kaj so tiste daljne lučce, ki preplašene živali begajo v ustju temnega gozda, da srebrne skozi tkivo gorá kot komaj rojene paličice, pripravljene za sveti ples rok pisarjev. To, kar vidiš skozi besede, je preteklost, ki se je naselila v tebi, da se koptske besede brez slovarja prelivajo vame, nevarne bolj od rjastega vina, mesečne bolj od mrtvega ribjega očesa, da sem tvoj pastir in sel, ki sedi pod slapom Marijine halje, ki me vsega ovija in mehča kot bližina ognja utrujeno zver.

Spal si v meni, jezik v gobcu groba hrzajočega žrebca, in bil pred menoj tukaj in pustil si semena svojih sledi v mojem mestu, da sem te ugledal v toplem mesu svete modrosti, kako se v podobi tulipana kača plaziš po polakiranem prostoru, ki je dom, zasidran med življenjem in smrtjo. In bil si dan, skozi katerega ne bo stopila bojevnikova noga, kajti jezero miru

se je povzpelo do moje mize. In končane so vse priprave, da ga skupaj zaužijeva, prosojnega od senc gora, potopljenih v njegovih globinah.

Stopi vame, Bulbul, glas svetlobe, ki se med mušicami paseš krog kot preproge mehkih hiš. Vstopi vame, da sem in bom tvoja voda in senca z druge strani Sončeve domačije, voda, ki ne pozna druge slasti kot črno težo trebušastega, od vina težkega čolna, plovečega po njej navzdol v Gornjo deželo. Ker ti si čelo sonca in za teboj bodo prišli plahi ljudje in se naselili sredi najinega doma; da boš rasel med spomeniki tuje govorice.

Janez
Svajncer

Ključ spoznanja

Je zorelo v njegovi notranjosti ves ta čas, ali se mu je šele zdaj zabolilo z naostreno konico v podzavest? Morda se samo poraja spoznanje, ki se bo potem odmaknilo in ne bo več načelo živcev.

Odriva od sebe misli, noče jih, mrčes nadležen, znova in znova mu sili pod kožo in odpira drobcene krvave lokvanje, s pestjo po njih, da ne bodo pognali novih cvetov.

Buldožerji orjejo asfaltne brazde, vanje ne mečejo semen za novo žetev. Kabli iztezajo prste svetlobe in glasov pod zidove starih in razmajanih hiš, pod hodnike, na katerih odmevajo koraki zaljubljenecv, umaknili so se globlje pod zemljo, da po njihovih sledovih lahko nadaljujejo pot njihovi sinovi in hčere.

Beg pred samoto:

Vsako jutro se izkopa iz teme in iz megle, včasih iz oblakov, žejnih in nagajivih, prekopicavajo se in odmetavajo koške, odpne si plašč in se nesramežljivo razkazuje.

Gora groze, solz in sklenjenih rok molči in vzdihuje, dan za dnem, jutro za jutrom, v noči leže k počitku, utrujenost zagrebe v dlani in boža z njimi svoj zaklad: stoletja ječanja in umiranja, z eno samo željo, da bi ji zarja vrnila radost, ki je nikoli ni bila deležna, vsaj ne tako, kakor si je želela, ko so prihajali k njej, v mrazu in snegu oznojeni, v soncu in dežju žejni, v vetrovih in nevihtah lačni.